

Helsinški Parlament Građana (hCa) Tuzla
Helsinki Citizens' Assembly (hCa) Tuzla
Omladinski resursni centar Tuzla
Youth Resource Center Tuzla
Hadži Bakirbega Tuzlića 1, 75000 Tuzla,
Bosna i Hercegovina
Tel/fax: ++387 35 258 077
e-mail: hcatuzla@bih.net.ba, orctuzla@bih.net.ba
www.omladina-bih.net

HRONIKA 11

IZBORI KAO STALNA PRIJETNJA NA SIGURNOST GRAĐANA BIH

UVOD

Još od prvih demokratskih izbora u BiH devedesetih godina prošloga vijeka, koji su se dešavali paralelno sa nestajanjem Jugoslavije, a prethodili krvavom ratu, svaki novi izbori u BiH nose sa sobom nove krize, neprilike i opasnosti. Obzirom da je izborni ciklus u BiH koncipiran tako da se svake dvije godine održavaju izbori (lokalni, pa opći), tako je i kriznih situacija i mogućih opasnosti sve više i više. Posmatrajući nestabilnu političku, ekonomsku i socijalnu situaciju

unutar BiH, ali i regije, svaki novi izbori donose, osim političkih promjena i nove sigurnosne probleme za građane BiH, kao nusprodukt raznoraznih političkih mešetarenja, koaliranja i prećutnih „partijskih“ dogovora.

NOVI RAT U BIH KAO UVIJEK OTVORENA OPCJA ZA UGROŽENU SIGURNOST BIH I REGIJE.¹

Novi rat je realna i stvarna opasnost na teritoriju BiH. Ipak, nadati se da je teško ostvarljiva, jer velikim svjetskim silama trenutno ne odgovara jedno takvo ratno žarište u centru Europe, za razliku od početka devedesetih, kada je međunarodni uticaj itekako odigrao svoju ulogu u krvavom ratu u Hrvatskoj i BiH. Nacionalne tenzije triju konstitutivnih naroda na teritoriji BiH, koje su svoju najveću eskalaciju imale tokom ratnih dešavanja u BiH u periodu od 1992. - 1995. godine, nisu prestale ni nakon završetka rata - Dejtonskim Mirovnim sporazumom². Animizitet, netrpeljivost i nepovjerenje među građanima BiH, poslije ratnih devedesetih, nacionalne i kvazi socijaldemokratske partije koriste na najbolji mogući način - podižući nacionalne tenzije, podstičući strah od novih sukoba - a sve u svrhu sačuvanja trenutnih, liderskih političkih pozicija na teritoriji BiH.

Posljednji lokalni izbori (oktobar 2016), najbolji su pokazatelj načina na koji političke, nacionalističke, i takozvane socijaldemokratske partije utiču na biračko tijelo, samim tim utičući i na kompletnu sigurnost građanstva na cijelom teritoriju BiH.

¹ Vidi dodatak na strani 8. – Ujedinjene Nacije predviđaju novi rat u Bosni

² https://hr.wikipedia.org/wiki/Daytonski_sporazum

Predizborni uticaji na biračka tijela, kao i postizborna mešetarenja koja utiču na rast netrpeljivosti i smanjenja sigurnosti građana BiH najbolje se odslikavaju u par sljedećih primjera.

REFERENDUM U REPUBLICI SRPSKOJ

Kao početak predizborne kampanje u Republici Srpskoj, desio se **Referendum**. Referendumski listić imao je samo jedno pitanje, o kojem su se građani RS-a trebali izjasniti, a to je „**Da li podržavate da se 9. januar obilježava kao Dan Republike Srpske?**“ Referendum je pak bio samo djelić predizborne kampanje SNSD-a³, stranke na vlasti u RS, na čelu sa predsjednikom tog entiteta Miloradom Dodikom. Pored stalnog zagovaranja za odcjepljenjem, kao i zvaničnog negiranja genocida u Srebrenici, predstavnici Bošnjaka u državnim institucijama RS-a su referendum vidjeli samo kao još jedno ozvaničenje odvajanja RS-a od BiH. Poziciji nije predstavljalo problem ni to što je Ustavni sud BiH već donio odluku da je takva vrsta referenduma neustavna, referendum se održao. Najveći rezultat referenduma bio je to da se pokazalo da postoji i velika podijeljenost na političkoj sceni u RS-u, i da samo dobra raspoređenost kadrova na raznim državnim i privredno-ekonomskim pozicijama još drži poziciju na vlasti.

Održani referendum predstavljao je prije svega udar na pravni sistem u BiH. Pri tome, vrlo je važno razlučiti da je referendum kao metod odlučivanja o važnim pitanjima za sve građane jedne zajednice potpuno legitimno sredstvo. Ali u ovom slučaju, kada se od građana tražilo da se izjasne o pitanju o kojem je već odlučio Ustavni sud, to predstavlja neoprostivo kršenje Ustava BiH i cijelog niza pravnih principa demokratskog društva. Specifična štetnost i opasnost referenduma leži i u sljedećem: Ustavni sistem BiH vrlo je komplikovan, jer je u proces donošenja svih važnih odluka ugrađen mehanizam za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa svake etničke skupine, a referendumom se, defakto, eliminiše taj sistem zaštite kolektivnih etničkih prava.

Dakle, rušenjem pravnog sistema BiH, nepoštujući odluke Ustavnoga suda BiH, stvaraju se pravne predispozicije da se i svaka sljedeća odluka može srušiti, i time državu njene građane dovesti u poziciju skoro pa totalne anarhije i bezakonja, pa čak i nekih novih teritorijalnih pretenzija, uz pomoć ratnih sukoba.. Prosto rečeno, ako institucije države nemaju obavezu da poštuju donesene zakone i odredbe, zašto bi to poštovao i običan narod.

³ https://hr.wikipedia.org/wiki/Savez_nezavisnih_socijaldemokrata

MOSTAR - PODIJELJENI GRAD BEZ MOGUĆNOSTI ODRŽAVANJA IZBORA

Bez dogovora je završio još jedan sastanak stranačkih lidera, koji je mogao dovesti do rješenja organiziranja lokalnih izbora u Mostaru, prvih nakon 2008. godine. Nije pomoglo ni pokroviteljstvo američke ambasadorice Maurine Cormack.

Ostaje mala nada da će lideri stranaka, kao što je najavio predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović, uspjeti u namjeri da naknadno postignu dogovor.

“Temeljito smo od opredjeljenja da izbori budu 2. oktobra. To je opredjeljenje. Još jednom smo raspravili sve ideje i prijedloge, uz razlike koje postoje, koje se mogu prevazići. Uvjerenja sam da se mogu prevazići do lokalnih izbora, i moraju se napraviti u ovoj godini. Ne smijem govoriti, preoptimističan sam. Sa svoje strane ću učiniti sve da se niko ne osjeća ugroženim u Mostaru. Mi smo bili garanti da ono što se donese, HDZ će provoditi”, rekao je Čović.

Manje optimistični od Čovića bili su lideri SBB-a i SDA. Oni smatraju da bi konačno rješenje trebalo naći uz naporan rad, te da koalicija SDA/SBB nije mogla da prihvati ono što su ponudili iz HDZ-a BiH.

“Moram reći da je koalicija SDA/SBB imala i ovog puta jedinstven stav. Nažalost, stajališta HDZ-a nisu bila takva da smo mi mogli pristati na ta rješenja. Vrlo ćemo naporno raditi u narednih dan, dva ili tri da pokušamo u ovom caklotu ipak da dođemo do pozitivnih rezultata”, rekao je predsjednik SBB-a Fahrudin Radončić.

Najmanje optimističan u izjavi je bio lider SDA Bakir Izetbegović, koji kaže kako su SDA i HDZ bili blizu rješenja još prošle zime.

“Onda je došlo do depresivnog razlaza i vakuuma. Dobro nam je došlo što su Ambasada SAD i Velike Britanije došle da nam pomognu, kako bi približili stavove. SBB je od pomoći, a ovih dana treba intenzivno tragati za rješenjem”, kazao je Izetbegović.

Posljednji put lokalni izbori u Mostaru održani su 2008. godine, pa je sastavu gradskog vijeća, te gradonačelniku grada na Neretvi, mandat odavno istekao. Postavlja se pitanje koliko su sve odluke o Mostaru koje je donijela takva uprava legalne od 2012. godine.

<http://radiokameleon.ba/2016/07/politicari-se-opet-nisu-slozili-bez-dogovora-izborima-mostaru/>

Mostar je posljednja stvarna monarhija u Evropi. Dva čovjeka, koji predstavljaju dvije kriminalne organizacije, koje se u javnosti predstavljaju kao političke partije, upravljaju novcem i životima građana Mostara, bez ikakvog demokratskog nadzora i kontrole zakonitosti. Bez obzira na sve inicijative u federalnom parlamentu, gdje se u nekoliko navrata tražila revizija trošenja budžeta u Mostaru, i bez obzira što su ti izvještaji, koji su nakon mnogo insistiranja dobijeni, nedvosmisleno pokazivali da je 50 miliona KM godišnje, koliko iznosi budžet Mostara, trošeno netransparentno, nezakonito i svojevrijedno odlukom dvojice ljudi.

Već više od osam godina, Mostar je bez mogućnosti da ima lokalne izbore, jer su to tako dvije vladajuće oligarhije odlučile, i samim time već duboko podijeljeni grad još više podjelili i stvorili takvu situaciju i atmosferu u gradu, da su etnički i socijalni nemiri sve izgledniji.

STOLAC- POKUŠAJ PRAVLJENJA NOVOGA MOSTARA

Iz Operativnog centra MUP-a HNK-a je potvrđeno da su u Stocu pojačane policijske snage, te da se uskoro očekuje dolazak i specijalne policije. Iste informacije potvrđene su i na konferenciji za medije Centralne izborne komisije.

“Morali smo pojačati policijske snage da ne bi došlo do eskalacije sukoba. Uskoro će i specijalna jedinica dobiti uputstvo da se priključi policiji”, kažu iz Operativnog centra MUP-a HNK.

“Morali smo pojačati policijske snage da ne bi došlo do eskalacije sukoba. Uskoro će i specijalna jedinica dobiti uputstvo da se priključi policiji”, kažu iz Operativnog centra MUP-a HNK.

Prema podacima MUP-a HNK, kandidat za načelnika Stoca Samir Kaplan (SDA) fizički je nasrnuo na predsjednika Općinske izborne komisije Ivana Perića.

“Kažem vam, to su preliminarne informacije, sad ide istraga, ali sada tako stoje stvari”, rekli su iz Operativnog centra MUP-a HNK.

Ahmet Šantić, predsjednik CIK-a, rekao je da je do narušene sigurnosne situacije došlo u posljedopodnevnim satima.

Šantić je rekao da je jedan od kandidata za načelnika došao u prostorije Općinske izborne komisije, te da je nasrnuo na predsjednika i dva člana izborne komisije. Dva člana su završila u bolnici, dok je jedan na kućnom liječenju. Šantić je potvrdio da su u Stolac upućeni i specijalci. Iz CIK-a su potvrdili da je Ivan Perić završio u bolnici te da je prekinut izborni proces. Iz CIK-a su naveli i da su "osobe sa kapuljačama na glavama" izuzele glasački materijal.⁴

Stolac je najbolji pokazatelj stanja u kojem se nalazimo, stanja u kojem je potpuno moguće da se kandidati i predstavnici državnih institucija doslovno potuku na glasačkom mjestu. Najgore je što bi malverzacije koje su očito bile prisutne, vjerovatno i prošle bez sankcije, da se nije desio incident. Bilo je zanimljivo vidjeti šta se dešavalo na dva fronta - sankcionisanje kandidata koji se potukao, te odluka o ponavljanju (ili neponavljanju) izbora od strane CIK-a. Na kraju je sve ostalo kako je i bilo. Ponovna glasanja nije bilo, a ustoličen je i Stolac, kao duboko podijeljeni grad. A ta podjela dovodi do novih antagonizama, nepoštovanja i omalovažavanja na etničkim i političkim osnovama

SREBRENICA- IZBORI- PROMJENA VLASTI

Nakon što je postalo izvjesno da će Mladen Grujičić biti načelnik Srebrenice umjesto dosadašnjeg Ćamila Durakovića, pričali smo sa majkama Srebrenice koje su u genocidu izgubile djecu, mnogobrojne članove porodice.

„Besmisleno je da osoba koja negira genocid i koja promovira nacionalizam pobijedi u Srebrenici. To je bila jedna predizborna kampanja na najprljaviji način. Dolazili su iz Srbije, po Srebrenici urlali. Ali to je tako, ovo je Bosna i Hercegovina. Ovo je tlo zatrovano. Žao mi je ako Grujičić pobijedi zbog Potočara, 11. jula“ – priča nam Hatidža Mehmedović, srebrenička majka kojoj su u Srebrenici u ratu ubijena oba sina.

Ona podsjeća kako je do sada bilo pravilo da predsjednik Organizacionog odbora obilježavanja 11. jula u Srebrenici bude načelnik Srebrenice.

„Postavlja se pitanje kako će u toj ulozi biti neko ko negira genocid!? Koji je rekao da će promijeniti datum obilježavanja stradanja 11. jula. Do sada nam je načelnik davao sigurnost, nadu, a sada sve je neizvjesno“ – kazala nam je Mehmedović.

Pričali smo i sa Munirom Subašić, predsjednicom Udruženja majki enklava Srebrenica i Žepa.

„Evo me u Srebrenici. U jednoj kući sjedimo mi majke i razgovaramo o rezultatima izbora. San ne može na oči. Nadamo se da će Ćamil Duraković ipak odnijeti pobjedu. Čekamo da dođe to glasanje poštom, iz dijaspore. Moj načelnik nikada neće biti onaj koji nosi kokarde, veliča zločine i zločince, nosi majice ratnih zločinaca Karadžića i Mladića. Moj načelnik

nikada neće biti onaj koji negira genocid“ – poručila je Mehmedović.⁵

⁴ <http://radiokameleon.ba/2016/10/salmir-kaplan-fizicki-nasrnuo-na-ivana-perica-u-stolac-poslata-specijalna-policija/>

Poslije dužeg vremena Bošnjak neće biti načelnik općine Srebrenica, i samim time se počelo špekulisati o mogućim malverzacijama tokom izbora (tražena su nova prebrojavanja listića koja nisu donijela nikakve promjene), mogućim prelamanjima oko teritorija između nacionalističkih partija, kao i mogućim povišenim tenzijama među ljudima unutar Srebrenice.

Nije i ne smije biti problem što je za načelnika Srebrenice izabran kandidat koji se izjašnjava kao Srbin, ali je neprihvatljivo da bude izabran neko ko ne priznaje sudske presude o srebreničkom genocidu, i neko ko - sudeći po prvim potezima - nema dovoljno ni intelekta ni senzibiliteta da bi umirio opravdanu uznemirenost nesrba i bio načelnik svih građana Srebrenice. Srebrenica će vjerovatno sada biti više nego ikada prije, pod lupom međunarodne zajednice i SAD, ali to ne umanjuje stvarnu opasnost od mogućih tenzija između bošnjačkih i srpskih predstavnika u vlasti, kao i među običnim građanima.

ZAKLJUČAK

Stolac, Mostar ili Srebrenica, u pozadini svih ovih dešavanja su antagonizirane grupe, političke grupacije koje se u ustavno-pravnom sistemu Bosne i Hercegovine definiraju kao konstitutivni narodi.

Uzrok svih problema u Bosni i Hercegovini je oktroisani ustavno-pravni sistem koji je instaliran kako bi onemogućio realiziranje hegemonističkih težnji Srbije i Hrvatske u ovom geopolitičkom trenutku.

Kako je Dejton međunarodni sporazum, u tom smislu stoji i odgovornost potpisnika istog za njegovo sprovođenje. Kako isti

⁵ <http://radiokameleon.ba/2016/10/majke-srebrenice-o-izborima-nas-nacelnik-ne-moze-biti-negator-genocida/>

nije implementiran, to je odgovornost prebačena isključivo na domaće aktere, koji po principu monopola nad dešavanjima na unutrašnjem planu maksimiziraju svoje političke ambicije.

U Bosni nema pobjednika, i suludo je misliti da može i biti. Bosna je Bosnom samo onda kada istinski prepoznamo jedni druge, kada se prepoznaju potrebe svih onih koji ovdje žive, a za to je potreban demokratski karakter društva, onakav kakav ovdje još dugo neće zaživjeti.

U Bosni i Hercegovini nema razloga za nezadovoljstvo. Činjenica je da su nosioci vlasti demokratski izabrani i da je vlast reprezent istinske volje i želje građana BiH. A to što njeni građani nisu poluga u istinskoj demokratiji, nego samo glasači u demokratskom sistemu, te stoga nespremni da priznaju volju većine, to već govori o izvorištu problema.

Današnji BH državno-politički i ustavno-pravni sistem je apsolutno nespojiv sa karakterom društva. Onog momenta kad građanin shvati da je u globaliziranom svijetu koegzistencija i kolaboriranje nužno, ne samo radi puke egzistencije, nego i radi progresa, to će se primijeniti i na mikro-svemir Bosne i u tom smislu zakoračiti naprijed.

Nažalost, to se neće dogoditi za našega vremena ili barem ne skoro.

Sve u svemu, izbori nam već duže vrijeme ne nose ništa dobrog, a budućnost izbora nam je jako crna...

Mario Vranješ
Tuzla, novembar 2016.

Dodatak: „Ujedinjene nacije predviđaju novi rat u Bosni“⁶

---

⁶ <http://radiokameleon.ba/2016/04/ujedinjene-nacije-predvidaju-novi-rat-bosni/>

UJEDINJENE NACIJE PREDVIĐAJU NOVI RAT U BOSNI

U Bosni i Hercegovini biće sukoba! Barem tako kaže istraživanje sarajevske kancelarije Ujedinjenih nacija, koje je predloženo veleposlasticima Upravnog odbora Vijeća za provođenje mira.

Iako se u istraživanju navodi kako neće biti "pravog rata", ono je pokazalo kako čak 35,7 posto građana BiH vjeruje da će u budućnosti u našoj zemlji biti nekog nasilja, a dvije trećine stanovnika BiH iz svih etničkih grupa vjeruje kako na Balkanu do novog oružanog sukoba u BiH neće doći u sljedećih pet godina.

Slaba želja za branjenjem cjelovitosti

Više od trećine ispitanih vjeruje kako će doći do nekakvog nasilja u BiH poput nasilnih demonstracija, odvojenih etničkih incidenata i širih etničkih sukoba kao i porasta kriminala.

Etnički gledano, 58,8 posto Bošnjaka, 55 posto Hrvata i 44,7 posto Srba vjeruje kako ne može doći do mirnog razlaza u BiH. No, istraživanje je pokazalo kako bi, ukoliko bi došlo do "prijetnje cjelovitosti BiH", tek 13,5 posto Bošnjaka, 12,6 posto Hrvata i mizernih 1,5 posto Srba bilo spremno prihvatiti se oružja.

Veleposlasticima PIC-a je predložen podatak da bi 28,4 posto Bošnjaka mirno gledalo raspad BiH. Bez reakcije na raspadanje države bilo bi 40 posto Hrvata i čak 64,9 posto Srba, koliko ih se uopšte ne bi angažovalo u eventualnom novom sukobu koji bi vodio raspadu BiH.

Što se tiče sadašnjih granica tek 28,5 posto građana BiH iz svih etničkih skupina želi živjeti u BiH u ovakvim postojećim granicama, a čak 71,9 posto Srba i 53,6 posto Hrvata želi živjeti u nezavisnom monoetničkom entitetu.

Bošnjački entitet i pomirenje

Tek 36,7 posto Bošnjaka želi živjeti u BiH unutar postojećih granica, no isto tako nisu sigurni ni šta žele, jer samo 20,6 posto Bošnjaka želi živjeti u nezavisnom, bošnjačkom entitetu. U istraživanju se ističe kako bi čak 73 posto građana BiH iz sve tri etničke skupine preferiralo živjeti u zajednicama u kojima dominira njihov narod.

Nažalost, istraživanje je pokazalo kako samo 13 posto građana iz sve tri etničke skupine vjeruje kako je pomirenje moguće, dok opet 39,7 posto vjeruje kako je došlo do nekog pomirenja među narodima.

Oko trećine građana Federacije BiH i četvrtine građana Republike Srpske vjeruje kako je članstvo u Europskoj uniji jedini način za BiH da preživi, no otprilike isti odnos je i onih koji smatraju kako je članstvo BiH u EU-u poželjno, ali nije od ključne važnosti.

Zanimljivo je i kako 17,7 posto građana Republike Srpske i samo 7,4 posto građana u Federacije BiH vjeruje kako će se prije EU raspasti nego što će BiH postati članica, a 11,8 posto građana RS-a i 5,1 posto u Federaciji BiH kako će se BiH prije raspasti nego postati članica EU-a.

Letargični građani

U Federaciji BiH pet posto građana misli da EU nije briga za BiH dok isto mišljenje ima i 4,1 posto građana Republike Srpske. Sedam posto i u RS-u i u FBiH pak kaže kako njih nije briga za Europsku uniju.

U zaključcima istraživanja, čije je dijelove objavio Dnevni list, navodi se kako su građani BiH "letargični" što sprječava mogućnosti bilo kakve promjene te da su "pasivni, osim ukoliko njihov život nije izravno ugrožen".

"Prisutna je kriza zajedničkog identiteta i svih nivoa društva što nikakve ustavne reforme ne mogu promijeniti, a velika većina osjeća da je njihov narod još ugrožen", navodi s EU istraživanju te dodaje kako je potpuno "pogrešna percepcija uloge međunarodne zajednice". "Budućnost je nepredvidiva", zaključak je UN-ova istraživanja.

